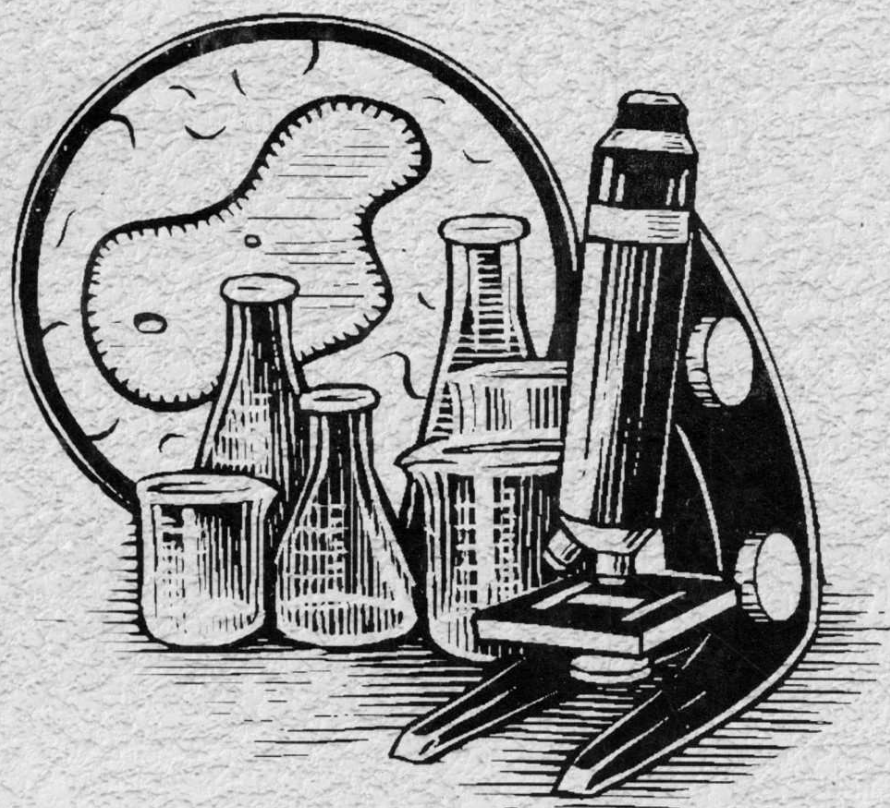

579
Р64

Міністерство охорони здоров'я України
Буковинська державна медична академія

РОЗВИТОК САНІТАРНОЇ МІКРОБІОЛОГІЇ В УКРАЇНІ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
наукової конференції,
присвяченої 100-річчю з дня
народження професора
КАЛИНИ Георгія Платоновича
м. Чернівці, 17 травня 2002 року

м. Чернівці
2002

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОФЕСОРА Г.П.КАЛИНИ В ПЕРІОД ЙОГО РОБОТИ В ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ ІНСТИТУТІ

Сидорчук І.Й., Дейнека С.Є.

Буковинська державна медична академія, м. Чернівці

У березні 1947 року згідно Наказу Міністерства охорони здоров'я СРСР № 243 від 20 березня 1947 року професор Г.П.Калина вступив на посаду завідувача кафедри мікробіології, вірусології та імунології Чернівецького державного медичного інституту і працював на цій посаді впродовж 8 років до 18 серпня 1955 року. Саме тут його талант вченого мікробіолога та епідеміолога найбільш широко і глибоко проявився.

Робота у Чернівецькому медичному інституті професора Г.П.Калини була плідною. Він впродовж короткого терміну свого перебування на посаді завідувача кафедри мікробіології, вірусології та імунології значно покращив роботу кафедри, вперше в інституті організував наукові дослідження співробітників кафедри. Всі викладачі кафедри включилися у виконання наукових робіт. Наукова робота виконувалась на актуальну тему – мінливість та спадковість провідних властивостей мікроорганізмів кишкової групи. У 1947 році вперше в Чернівецькому медінституті запланували виконання дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук з мікробіології. Розпочали дисертаційне дослідження викладачі Ірина Іванівна Рибас, Ганна Григорівна Василенко, Олександра Олександрівна Дорошкевич, Анастасія Григорівна Сомова.

У 1948 році була вперше на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології відкрита аспірантура з відривом від виробництва. Навіть за сучасними масштабами одноразове планування та виконання 4-5 дисертаційних робіт впродовж одного року – велике досягнення та висока ерудиція наукового

керівника.

З приходом на кафедру доктора медичних наук, професора Г.П.Калини покращилась також навчально-методична робота. Упродовж 1947-1948 навчального року перероблені всі методичні розробки як для студентів, так і для викладачів, розпочалась науково-дослідна робота. З приходом на посаду завідувача кафедри Г.П.Калини кафедра мікробіології, вірусології та імунології набула змісту кафедри. До того був тільки викладацький персонал, що складався із 2-х асистентів, які не мали наукових ступенів та звань, лаборантів і препаратора. На кафедрі не було обладнання, лабораторного посуду, живильних середовищ, реактивів та обладнання. За короткий час Г.П. Калина зумів створити за допомогою ректорату належні умови не тільки для проведення навчального процесу, а також для виконання наукових досліджень на сучасному рівні.

У 1948 році завдяки зусиллям Г.П.Калини запрацював студентський науковий гурток. Молодь потягнулася до відомого та перспективного доктора медичних наук, професора Г.П.Калини. У 1949 році ректорат медичного інституту призначає професора Г.П.Калину науковим керівником та головою студентського наукового товариства, яке під його головуванням та консультативною допомогою значно покращує свою діяльність.

У 1949 році виходить перша монографія Г.П.Калини на тему: "Изменчивость патогенных микроорганизмов" – Киев, Медгиздат, 1949. Розпочалась публікація наукових праць викладачами І.І.Рибас, Г.Г.Василенко, О.О.Дорошкевич, А.Г.Сомовою, аспірантом Л.В.Григорьевою.

У цьому році захищає дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук перша учениця Г.П.Калини Ірина Іванівна Рибас на тему: "Класифікація та мінливість бактерій мишачого тифу". У 1951 році захищають дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук викладачі Т.Т.Василенко на тему: "Направленная измен-

чивость антагонистических веществ *Bacillus mesentericus*”; О.О.Дорошкевич на тему: “Изменчивость дизентерийных бактерий группы Флекснера”, а також аспірант кафедри Л.В. Григорьева на тему: “Свойства живого доклеточного вещества и вторичных культур бактерий кишечной группы”. Упродовж одного календарного року Г.П.Калина підготував 3 кандидати медичних наук, а у 1952 році успішно захищає А.Г. Сомова дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук на тему: “Парагглютинация кишечной палочки – первый этап направленной изменчивости”.

Розпочали підготовку дисертаційних робіт викладачі, які прийшли на роботу в 1953-1955 роках. Л.О.Трунова працює над дисертаційною роботою “Направленная реверсия вторичных культур, выделенных из прогретых взвесей и фильтратов щелочных энапарантов микроорганизмов”. Завідувач бактеріологічної лабораторії Чернівецької міської санітарно-епідеміологічної станції Ф.І.Стовбун працює над дисертацією на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук на тему: “Динамика биохимических процессов при культивировании микроорганизмов кишечной группы на углеводных средах”, асистент С.О.Паєвський – на тему: “Элективная локализация патогенных микроорганизмов и ее направленная изменчивость”. Виконані під керівництвом Г.П. Калини дисертації були своєчасно захищені у провідних науково-дослідних інститутах та вищих навчальних медичних закладах та затверджені ВАК Міністерства вищої школи при Раді Міністрів СРСР.

Серед учнів Г.П. Калини відомими в країні стали:

1. Лілія Олексіївна Трунова – член-кореспондент Сибірського відділення АМН Російської Федерації, доктор медичних наук, професор, керівник відділу імунології репродукції Сибірського відділення АМН Російської Федерації;
2. Ганна Григорівна Василенко – працювала завідувачем кафедри мікробіології, вірусології та імунології Тернопільсь-

кого державного медичного інституту;

3. Олександра Олександрівна Дорошкевич – доктор медичних наук, професор, працювала старшим науковим співробітником Інституту епідеміології та мікробіології ім. почесного академіка М.Ф.Гамалеї (Москва);

4. Анастасія Григорівна Сомова – доктор медичних наук, професор, працювала заступником директора з наукової роботи Владивостокського науково-дослідного інституту епідеміології та мікробіології;

5. Людмила Володимирівна Григор'єва – доктор медичних наук, професор, завідувала лабораторією санітарної мікробіології Київського науково-дослідного інституту комунальної гігієни МОЗ України;

6. Сергій Олександрович Паєвський – завідувач кафедри мікробіології, вірусології та імунології Читинського державного медичного інституту.

Всі вони продовжували вчення Г.П.Калини і вважали його своїм учителем.

Працюючи з 1947 по 1955 рр. на посаді завідувача кафедри мікробіології, вірусології та імунології Чернівецького медичного інституту професор Георгій Платонович Калина підготував 8 кандидатів наук, підготував та видав 3 монографії: “Изменчивость патогенных микроорганизмов” (1949, 153 с.), “Вегетативная гибридизация и направленная изменчивость бактерий” (1952, 237 с.) та “Развитие микробных клеток из доклеточного вещества” (1954, 472 с.). Численними були і наукові праці, які побачили світ у ці роки: “Фильтрующиеся формы бактерий” (1951), “Образование фильтрующихся форм бактерий при механическом и физическом воздействии на микробную популяцию” (1951), “Вегетативная гибридизация и направленная изменчивость” (1952), “Антагонистические свойства парагглютинирующихся штаммов кишечной палочки” (1952), “Вопросы бактериологической диагностики” (1947), “Вопросы бактериологической диагностики кишечных

инфекций” (1947), “«Замаскированные» штаммы дизентерийных бактерий и методы их выявления” (1950), “Образование фильтрующихся форм при механическом и физическом воздействии на микробные популяции” (1951), “Фильтрующиеся формы бактерий” (1951), “Вегетативная гибридизация и направленная изменчивость бактерий” (1952), “О фильтруемости бактериального радиоизотопа S^{35} и P^{31} через фильтр Зейтца” (1954), “Параагглютинация как первичный этап направленной трансформации бактерий” (1954), “Стадийная трансформация кишечной палочки М-17 в бактерию брюшного тифа” (1954).

Г.П.Калина став засновником перших наукових досліджень з санітарної мікробіології не тільки у Чернівецькому державному медичному інституті, а також і в Україні. З приходом професора Г.П.Калини на кафедру мікробіології Буковинська школа мікробіологів заявила про своє існування не тільки в Україні, а на всій території Радянського Союзу.